



www.um.warszawa.pl

Urząd Miasta Stołecznego Warszawy Wydział Prasowy

pl. Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa

wydzialprasowy@um.warszawa.pl, www.um.warszawa.pl

MIEJSCOWOŚCI W GENERALNYM GUBERNATORSTWIE, DO KTÓRYCH TRAFIAŁA LUDNOŚĆ CYWILNA Z POWSTANIA WARSZAWSKIEGO

Według szacunków Bohdana Krolla (*Rada Główna opiekuńcza 1939-1945*, Warszawa 1985, s. 211) pod koniec 1944 roku w dystrykcie warszawskim rozlokowanych było około 350 tysięcy wysiedlonych z Warszawy, w Radomskim 200 tysięcy, w Krakowskim 100 tysięcy. W sumie na terenie Generalnego Gubernatorstwa znalazło się 650 tysięcy warszawiaków. Marian Marek Drozdowski (*Exodus Warszawy. Ludzie i miasto po Powstaniu 1944*, t. 1, Warszawa 1992, s. 19) wskazuje, że podane liczby wydają się być zawyżone. Szacunek 400 tysięcy osób jest bardziej prawdopodobny. Według ustaleń Emilii Boreckiej (*Exodus Warszawy. Ludzie i miasto po Powstaniu 1944*, t. 1, Warszawa 1992, s. 36-37) z 720 tys. osób zamieszkujących Warszawę lewobrzeżną zginęło lub poległo w Powstaniu około 150 tys. osób. Tak więc po zakończeniu działań powstańczych pozostało około 570 tys. osób, skazanych na wypędzenie z Warszawy. Z tej liczby wyszło w pierwszych dniach sierpnia poza kontrolą niemiecką około 50 tys. mieszkańców z dzielnic peryferyjnych, a według innych szacunków nawet trzykrotnie więcej. Zakładając, że z Warszawy poza kontrolą niemiecką wyszło ok. 50 tys. osób, przez obozy przejściowe w Pruszkowie, Ursusie, Piastowie, Włochach i Grodzisku przeszło około 520 tys. warszawiaków. Z czego 60 tys. trafiło do obozów koncentracyjnych, 90 tys. do obozów pracy przymusowej, 18 tys. Powstańców trafiło do obozów jenieckich. Z tego wynika, że na teren GG zostało wywiezionych około 350 tys. osób.

Owe 350 tys. rozmieszczonych na terenie miast i wsi GG, w przeważającej części bez jakichkolwiek środków do życia, w stanie skrajnego wyczerpania, przetrwało dzięki pomocy społeczeństwa polskiego, które samo przecież było zrujnowane pięcioletnią gospodarką okupanta.

W miejscowościach przyjmujących transporty warszawskie agendy RGO (Rady Głównej Opiekuńczej), wspólnie z komisarycznymi zarządami miejskimi i PCK, organizowały kwatery, wyżywienie, pomoc lekarską, ewidencję. Potrzebującym specjalnej opieki zapewniano miejsce w szpitalach, przytułkach, sierocińcach bądź innych zakładach opieki zamkniętej. Szczególnie dobrze radziły sobie delegatury Polskich Komitetów Opiekuńczych w Częstochowie, Piotrkowie, Tomaszowie Maz., Radomsku, Koluszkach, Łowiczu i Skierniewicach.

Podkowa Leśna, Milanówek i Brwinów określane były mianem popowstaniowej „stolicy”. Skupiła się tam przeważnie wysiedlona warszawska inteligencja.

Powiat warszawski i miejscowości podwarszawskie:

Błonie

Brwinów

Grodzisk Maz.

Helenów

Józefów

Kępina

Komorów

Konstancin-Jeziorna

Milanówek – określany mianem popowstaniowej „stolicy”; znalazło schronienie 9 szpitali lub oddziałów szpitalnych z Warszawy, stał się siedzibą Kurii Metropolitarnej Warszawskiej

Miłosna

Młochów

Otwock

Ursus

Pass

Piaseczno

Piastów

Podkowa Leśna – określana mianem popowstaniowej „stolicy”; ze sprawozdania RGO w Milanówku z IX 44 r. wynika, że miała największy napływ uchodźców w stosunku do liczby mieszkańców - około 4 tys.

Pruszków

Pszczelin

Puszcza Mariańska

Radzików

Skolimów

Tworki

Włochy

Zalesie Górne

Żyrardów

Pozostałe miejscowości Generalnego Gubernatorstwa:

Bochnia

Bochnia powiat (Bogucice, Łapanów, Rzezawa, Trzciana, Targowisko, Nowy Wiśnicz)

Brzesko

Brzeziny powiat (Dmosin)

Busko-Zdrój – 1 tys. (dane na 1 XI 1944)

Chełm Lubelski

Częstochowa

Częstochowa powiat (Olsztyn, Złoty Potok)

Garwolin

Grójec

Jasna Góra

Jędrzejów – 34 tys. (dane na 1 XI 1944)
Kielce – 9600 (dane na 1 XI 1944)
Kielce powiat – 20 tys. (dane na 1 XI 1944)
Koluszki
Końskie – 24 tys. (dane na 1 XI 1944)

Kraków

Kraków powiat (Bieńczyce, Słomniki, Skawina, Kocmyrzów, Krzeszowice, Kalwaria, Czernichów gmina - wsie: Rybna, Czułów, Czułówek, Przeginia Duchowna, Luborzyca, Staniątki – Zakon Sióstr Benedyktynek)

Limanowa

Limanowa powiat (Mszana Dolna)

Lublin

Łowicz – na 15 153 mieszkańców było 3 500 wysiedlonych z Warszawy – dane na 1 XI 1944 r.

Łowicz powiat - na 128 764 było 30 128 uchodźców z Warszawy - dane na 1 XI 1944 r. (np. Domaniewice – na 4,5 tys. mieszkańców gminy było 1580 uchodźców, Bąków, Zduny, Dąbkowice, Jeziorko, Kiernozia, Kompina, Łyszkowice, Nieborów, Myszkowice, Bielawy)

Maków Podhalański

Miechów

Miechów powiat (Charsznica) – 24-28 tys. – stan na początek listopada 1944

Mińsk Mazowiecki

Nowy Sącz

Nowy Sącz powiat (Grybów)

Nowy Targ

Nowy Targ powiat (Rabka, Raba Wyżna, Krościenko, Czorsztyn)

Olkusz powiat (Wolbrom)

Opatów – 500 (dane na 1 XI 1944)

Opczno

Pińczów

Piotrków Trybunalski

Piotrków powiat (Gorzkowice - **liczyły 2 tys. mieszkańców, 30 VIII 44 r. przyjęły transport 3802 osób**; Sulejów)

Przysucha powiat (Kamienna Wola)

Radom – 3500 (dane na 1 XI 1944)

Radom powiat – 4 tys. - dane na 1 XI 1944; 5 tys. – dane z 12 XII 1944

Radomsko

Rzeszów

Skierniewice – na 22 tys. mieszkańców było 3 146 wysiedleńców z Warszawy – stan na 31 X 1944 r.

Skierniewice powiat - na 88 246 mieszkańców powiatu było 19 364 wysiedleńców z Warszawy - stan na 31 X 1944 r. (gmina Kowiesy, wsie: Wylezin Stary, Wylezin Nowy, Janów, Michałowice. Na 4 062 mieszkańców gminy było 1 791 wysiedleńców z Warszawy)

Sochaczew

Sochaczew powiat (Szymanów – Siostry Niepokalanki)

Sucha Beskidzka powiat (suski) (Bystra, Skawa, Łętownia, Jordanów, Zawoja)

Starachowice – 10 tys. (dane na 1 XI 1944)

Tarnów

Tomaszów Maz. – 30 tys. (dane na 1 XI 1944)

Wieliczka powiat (Gdów, Niegowić)

Zakopane – 2 134 – dane na 20 XI 1944 r.

Zakopane powiat (Poronin, Bukowina Tatrzańska)

Zgierz powiat (Lubianków, Głowno)